

KULTURHISTORISK
MUSEUM
UNIVERSITETET I OSLO
FORNMINNESEKSJONEN
Postboks 6762,
St. Olavs Plass
0130 Oslo

ARKEOLOGISK UTGRAVNING

RAPPORT

ARKEOLOGISK UTGRAVNING

Funn av menneskekjeve

Ladegaardøen (2/92), Lille Herbern,
Bygdøy, Oslo

Ann Kristin Engh/Margrete F. Simonsen

Oslo 2005

RAPPORT FRA ARKEOLOGISK UTGRAVNING

LADEGAARDSØEN (2/92), LILLE HERBERN, BYGDØY, OSLO.

ANN KRISTIN ENGH

1. BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSEN

En halv menneskekjeve med tenner (aks. nr. 2005/50) ble funnet på stranden ved restaurant Sult på Lille Herbern 22 mai 2005. Kjeven ble funnet av Ylva Høsøien (6-7 år) og hennes mor Hege Høsøien. Funnet ble umiddelbart levert Naturhistorisk museum på Tøyen, og overlevert til Kulturhistorisk museum en uke senere. Kjeven er vurdert av Prof. Per Holck ved Anatomisk institutt på Gaustad til en kvinne på ca. 30 år. I følge Holcks vurdering, mente han at funnet var gammelt, og mulig forhistorisk. C-14 prøve er sendt inn.

Under befaringen av funnstedet 23. juni ble det funnet ytterligere et knokkelfragment (aks. nr. 2005/66), og et tydelig mørk, brunt fyllskifte som virket klart avgrenset mot undergrunnen, fremkom 5 cm under overflaten.

På bakgrunn av funnets karakter og funnstedet, som er en offentlig badestrand rett ved en restaurant, anså KHM at det var nødvendig å ettergrave funnstedet. Ettergravningen ble gjennomført som et samarbeid mellom Arkeologisk seksjon og Fornminneseksjonen ved KHM, og Riksantikvaren v/ Inger Karlberg.

2. Deltagere, tidsrom

Undersøkelsen ble gjennomført den 29. august 2005. Inger Karlberg fra Riksantikvaren deltok sammen med Ann Kristin Engh fra Arkeologisk seksjon, KHM.

3. FORMIDLING

Finnerne ble kontaktet i forkant av utgravningen og fikk delta på slutten av gravningen.

4. LANDSKAPET - FUNN OG FORNMINNER

Funnstedet ligger på stranden rett NV for restaurant Sult på øya Lille Herbern, sørøst for Bygdøy. Kjeven ble funnet i øvre del av strandkanten, på grensen til opparbeidet plen/lekeplass. Finneren avgrenset funnstedet for kjeven til et ca 3,5 m langt og 0,5-1 m bredt belte langs øverste del av stranden i tilnærmet nord-sydlig retning, fra hagemuren til restauranten. Det ser ut til å tilsvare øverste del av flo sonen. I middelalderen og framover var det ikke uvanlig at personer som var uønsket på kirkegården, ble gravlagt i flosonen. Dette var et utgangspunkt for undersøkelsen.

Under befaringen 23. juni ble ytterligere et knokkelfragmentet funnet. Dette ble funnet ca. 4,85 m nord for hagemurens østligste, jordfaste stein, ca 8 m vest for lekeapparat (skli) og 8-9 m fra vannkanten, helt inntil torvkanten på gressplen innenfor.

5. UTGRAVNINGEN

5.1 PROBLEMSTILLINGER – PRIORITERINGER

Målet med undersøkelsen var å dokumentere funnstedet og avklare funnets opprinnelige kontekst. Det var spesielt viktig å få avklart om kjeven stammet fra en grav, og få dokumentert denne og tatt inn knoklene.

5.2 UTGRAVNINGSMETODE

Vi åpnet et 1,7 x 1,2 m stort felt i øvre del av strandkanten, i overgangen mellom strand og opparbeidet plen. Hele feltet ble gravd lagvis. Fastpunkt XXX har høyde XXX. Feltet ble mål inn fra østligste stein i blomsterbed markeringen i inngangspartiet til restaurant Sult, og fra nederste vestligste hjørne på lekeapparat (sklie). I nordvestlig retning er den østlige grensen til feltet henholdsvis 6,3 m og 4,6 m og den vestlige grensen 6,3 m og 4,5 m fra steinen. I vestlig retning er den nordøstlige grensen til feltet henholdsvis 8,25 m og 7 m og den sørvestlige grensen 9,10 m og 7,75 m fra sklia. Høyde over havet kl. 13.50 var 39 cm.

Etter undersøkelsen ble undersøkelsesområdet dekket til.

5.3 UTGRAVNINGENS FORLØP

Det var fint vær hele dagen.

Det ble fjernet et par cm tykt torvlag. Under torvlaget var det et par cm tykt grått sandlag med mye skjell og alunskifer. 8 fragmenter av knokler dukket opp i overgangen mellom dette laget og et underliggende mørkt brunt, leirholdig lag. Det ble funnet mye glass-, jern- og porselen gjenstander i alle lagene. Disse funnene som er fra nyere tid ble samlet sammen i egne poser fra hvert av de tre lagene og fotografert før de ble kastet. Knokkelfragmentene ble fotografert in situ og Det ble tatt bilder med både et digitalt kamera og speilrefleks kamera

5.4 KILDEKRITISKE FORHOLD

Undergrunnen består av avfallmasse som er spredt utover.

5.5.1 FUNNMATERIALE

8 knokkelfragmenter (aks. nr. 2005/113). I hvert fall 3 av knoklene er fra dyr, bla. et med kuleledd, men trolig er alle fra dyr. Knoklene er avkuttete noe som typer på matlaging.

5.5.4 NATURVITENSKAPELIGE PRØVER

En beinprøve er C- 14 datert med akselerator i Uppsala, Tua-5419: 180 +/- 40 B. P. (vedlegg. 2.)

5.6 VURDERING AV UTGRAVNINGSRISULTATENE, TOLKNING OG DISKUSJON.

Det har tidligere ligget et herberge på øya. Det ble raskt konkludert med at undergrunnen består av avfallsmasser fra serveringsdrift som er spredt utover. Knoklene som ble funnet under utgravningen stammer trolig fra matlaging.

6. KONKLUSJON

Undergrunnen på funnstedet består av utrakete avfallsmasser. Det ble ikke funnet flere menneske bein/knokler eller spor etter strukturer. Noen grav ble ikke påvist og menneskeknoxlene kom altså fra et lag med omrotete masser og avfall, som etter all sannsynlighet stammer fra virksomheten som har vært drevet på øya. Den etterreformatoriske, 180 +/- 40 år gamle, menneskekjevns funnkontekst og er fortsatt uviss. Prof. Per Holck ved Anatomisk institutt på Gaustad vil melde dateringsresultatet til politiet.

8.5. FOTOLISTE (VEDLEGG. 3)

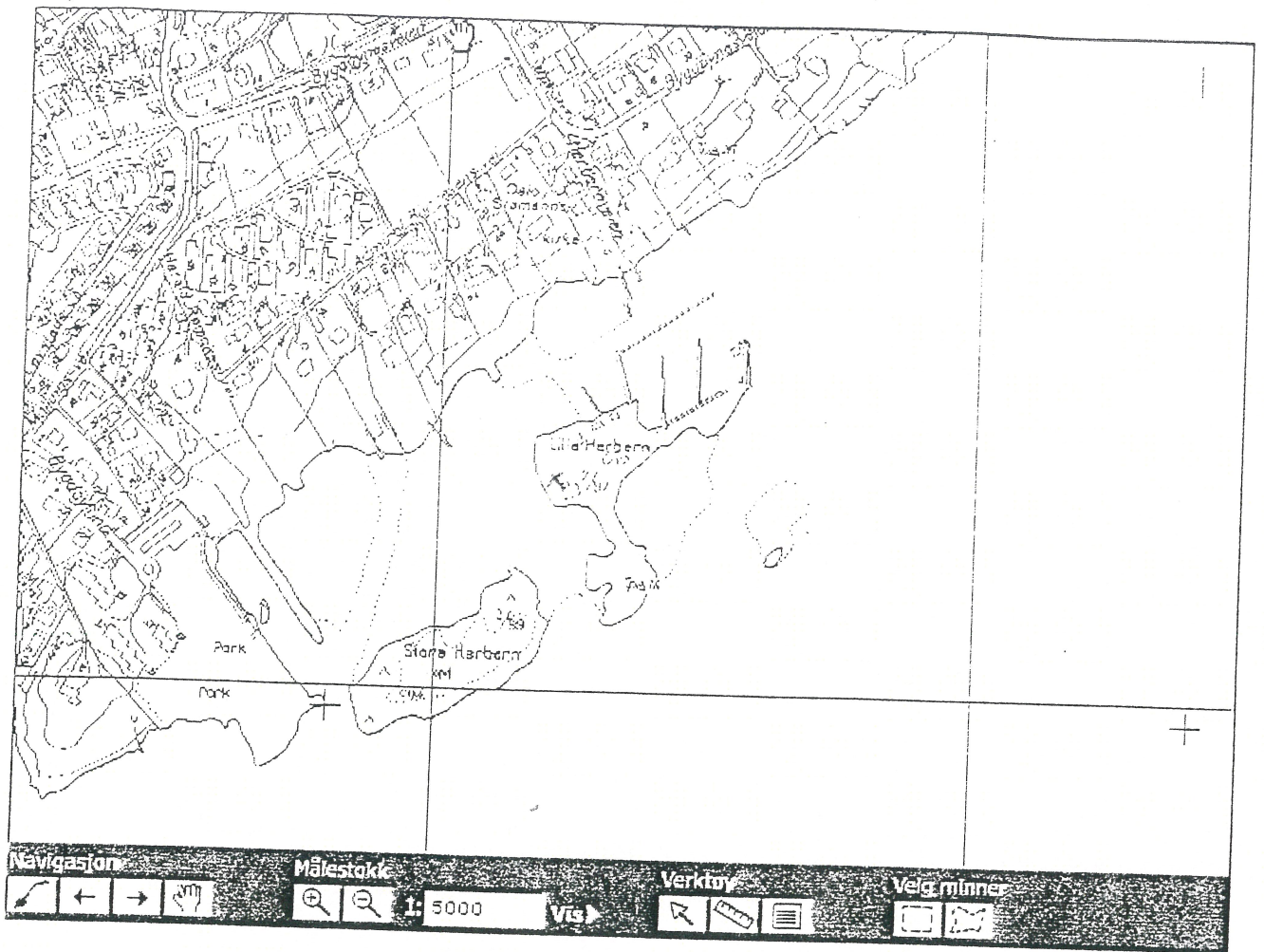
FOTOLISTE, NEGATIVNR. CF.

Digital

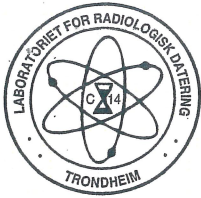
Film 1 Bildenr.	Motiv	Retning mot	Fotograf	Dato
1	Strandsone/funnsted	V	AKEN	29.08.05
2	Strandsone/funnsted	Ø	AKEN	29.08.05
3	Åpnet felt-Bein/jernmot sjøen	S	AKEN	29.08.05
4	Åpnet felt-Bein/jernmot sjøen	S	AKEN	29.08.05
5	Åpnet felt-Bein/jernmot sjøen	Ø	AKEN	29.08.05
6	Åpnet felt-Bein/jernmot sjøen	V	AKEN	29.08.05
7	Åpnet felt-Bein/jernmot sjøen	N	AKEN	29.08.05
8	Funn, Lag 3, Glass, Jern, Flaskebunner etc.	N	AKEN	29.08.05
9	Funn, Lag 2, Glasstett, jernnagle etc.	Ø	AKEN	29.08.05
10	Funn, Lag 1, Porselen, Glass, Jern etc.	Ø	AKEN	29.08.05

8.7. KART

1. Øk- kart over funnstedet (vedlegg. 1)

Lilla Harbarn, Ladegaardsöen (2/92)
3.NGO 1948 Gauss-K. Akse 3: N 211400 Ø -1394

LABORATORIET FOR RADIOLOGISK DATERING

Adr.: NTNU – Gløshaugen, Sem Sælandsv. 5, 7491 Trondheim
Telefon 73593310 Telefax 73593383

KULTURHISTORISK MUSEUM
Universitetet i Oslo

Saksb.	AKEN 27 DES. 2005	Kopi
Ark:	0301-2	
Saksnr.	05/11287	Dok.nr.: 14

DATERINGSRAPPORT

Oppdragsgiver: Engh, Ann Kristin
Kulturhistorisk Museum
Postboks 6762, St. Olavs plass

DF-3851

Lab. ref.	Oppdragsgivers ref.	Materiale	Datert del	¹⁴ C alder før nåtid	Kalibrert alder	δ ¹³ C ‰
TUa-5419	Aks nr 2005-50 Lille Herbern Bygdøy, Oslo	Bein Menneske		180 ± 40	Y.enn AD1665	-21.4

Dato: 01 DEC 2005

Laboratoriet for Radiologisk Datering

Sølvi Stene
Sølvi Stene

Steinar Gulliksen
Steinar Gulliksen

Handwritten text on a white paper attached to the mesh bag, including the number "1575" and other illegible markings.

L. HERBON
L. 100 (1) 100/100
L. 100/100